

Londra'dan Mektup

D i d e m C r o s b y

Araştırmacıları Zaman Yolculuğuna Çıkaran Hekim: Profesör Neville Butler

“Niçin emekli olayım?” diye sormuştu geçtiğimiz yılın Temmuz ayında, 85. doğumgününü kutlarken. “Yapacak onca iş varken, analiz edecek bir sürü veri beni beklerken. Mümkün olduğunca sürdüreceğim çalışmalarımı. “Nitekim sözünü tuttu. Yaşamını yitirdiği 22 Şubat 2007’ye kadar çalışmalarını sürdürdü. Hamilelik sırasında sigara içmenin bebek üzerindeki etkisini ortaya çıkaran onun araştırması oldu. Bugün hekimler bebeğin sağlığı için, her anne adayının hamilelikleri sırasında sigaradan uzak durmasında ısrar ediyorlarsa, bunu Butler’ın çalışmalarına borçluyuz. Çocuk sağlığı uzmanı Profesör Neville Butler, elli yıla varan kariyeri boyunca yalnızca akademisyenleri değil, pek çok çocuğun ve ailenin sağlığını da doğrudan etkileyen süremleri araştırmaları başlatan kişi olarak Dünya çapında ün yaptı.

Belli bir grubu dönemsel aralıklarla uzunca bir zaman süresi içinde izlemeye dayanan süremleri araştırmalar, 50’lerin İngiltere’inde hayal bile edilemeyecek bir kavramdı. O günlerde devlet böyle uzun dönem sürecek araştırmalara ödenek ayıracak kadar ilgi duymuyordu. Bilgisayarların da yaşamımızda yer almadığı zamanlardı o günler. Veriyi toplamak, ve analiz etmek bugüne kıyasla çok daha zordu. Nitekim Butler’dan önce, 1946 yılında James Douglas, Ada’da yalnızca bir hafta içinde doğan bebekleri uzun bir dönem gözleme girişiminde bulunmuş; ancak çalışması-na katılan bebek sayısını 16 binden 5 bine indirmek zorunda kalmıştı.

Douglas’ı izleyen Butler 1958’de, kuruluşunun 10. yıldönümünü kutlayan Ulusal Sağlık Sistemi (NHS)’nin ne ölçüde etkili olduğunu araştırmak üzere yola çıktı. Amacı NHS’nin doğum sonrası bebeklerin ölüm oranını azaltmada bir etkisi olup olmadığını araştırmaktı. Bebeklerin araştırmaya katılmaları için koşul, o yılın 3 Mart ile 9 Mart’ı arasında doğmuş olmalarıydı. Ülkenin bütün hastanelerinde ebeler, doğan her bebek için annenin hamileliği sırasındaki sağlığı, doğum sırasında verilen ağrı dindirici ilaçlar ve anestezi, ailenin sosyal durumu, bebeğin ağırlığı, boyu gibi bilgileri kaydettiler. Bunu annelerin gerçekleştiren anketler izledi. Çalışmanın süremleri bir araştırmaya dönüşmesi tümüyle rastlantsal oldu.

İlkokul eğitimini değerlendirmeyi amaçlayan bir komite 1960’ların ortasında Butler’in incelediği bebeklere ilişkin verilere ilgi duydu. 1965’te Butler’in ‘bebekleri’ 7 yaşına basıyordu; tam da komitenin ilgi duyduğu yaş grubu içerisindeydiler. Butler araştırmayı uzatacak ilk

ödeneği bu komite sayesinde buldu. Çalışma, Ulusal Çocuk Gelişimi Çalışması adını aldı. Dünyada ilk kez 17 bin bebek, doğumdan itibaren izlenecekti. Ödeneğin eğitim odaklı bir komite tarafından sağlanması Butler ve ekibinin diğer disiplinlerle yakından çalışmasını gerektiriyordu. Bu, bir başka yenilik getirdi araştırmaya. Çalışma diğer disiplinlerden uzmanlarla gerçekleştirildiğinden, çocukların yalnızca sağlıkları değil, sosyoekonomik koşullar da gözetilecekti. 1958 doğumlu bu 17 bin çocuğun Butler ve ekibiyle bir

sonraki görüşmesi 11 yaşına vardıklarında oldu. Sonraki anketler 16, 23, 33, 42 ve 46 yaşlarında gerçekleştirildi. Çalışma, çocukların gelişiminde çevresel unsurların etkilerinden, okullardaki başarılarına kadar çok farklı alanlarda buluşlara yol açtı. İşte hamilelikte sigara kullanımının çocuk üzerindeki etkisini ortaya çıkaran da bu çalışma oldu. Londra’nın Essex Üniversite’si’nin dünyanın dört bir köşesindeki araştırmacılara hizmet sunan veritabanları, halen çeşit çeşit soruları yanıtlamakta kullanılıyor.

1946 yılının ilk süremleri araştırmayla 1958 çalışması arasında 12 yıl aranın olduğunu gözleyen Butler 12 yıl sonra, 1970’te benzer yeni bir çalışma başlattı. Böylece her 12 yılda bir, bebekler doğumlarından itibaren izlenmiş olacaklardı. Dahası, 1958’den beri araştırma yöntemlerini de geliştirmişlerdi. 1970’in veritabanı daha ayrıntılı olabilecekti.

Butler’in 1970’te başlattığı ikinci araştırma bu kez 5 - 11 Nisan tarihinde doğan 17 bin bebeği kapsıyordu. 1958’dekinin aksine bu kez çalışmanın uzun dönem sürdürülmesi, baştan kararlaştırılmıştı. Doğumu izleyen 22. ve 42. aylarda; 5, 10, 16, 26, 30 ve 34. yaşlarda veri toplandı. Ayrıca, 26 yaşından itibaren, incelenen ki-

şilerin bebekleri de çalışmaya dahil edildi. 1970 çalışması yalnızca bireyleri değil, onların çocuklarını da izliyor. Böylece nesilden nesile değişimlerin gerçekleştiğini incelemek mümkün olacak.

Doğum anından itibaren bireyleri izleyen bir sonraki süremleri araştırma ancak 30 yıl sonra, yani 2000 yılında yine Butler’ın yadsınamaz çabalarıyla başladı. “Milenyum Çalışması” olarak bilinen bu çalışmaya, bu kez bir yıl boyunca doğan bebeklerden bir grup katıldı. Bu kez etnik azınlık ve sosyal ve ekonomik durumu iyi olmayan ailelerin katılımı yüksek tutuldu. Annelerin yanı sıra babalar da anketlere dahil edildi. İlk anket, bebekler 9 aya ulaşmadan tamamlandı. O günden bu yana, çocuklar 3 ve 5 yaşına vardıklarında, iki anket daha tamamlandı. Bireyin doğum anında ve erken dönem çocuklukta karşılaştığı sosyal koşulların bütün bir yaşamda etkili olduğu, bugün kabul edilen bir olgu. Eğitim, sağlık, iş, bir sonraki neslin nasıl yetiştirildiği, dahası değişen iş yaşamı, kadın ve erkeğin değişen rolleri, bireyselliğe ilişkin görüşler çalışmanın kapsamında inceleniyor. Bu tür değişimler ebeveynlerde davranış değişimine yol açacak mı? Onların çocuklarından beklentilerini değiştirecek mi? Bu sosyal olgularla biyolojimize ilişkin ne tür bilgiler edineceğiz? Nitekim, bu çalışmanın kapsamında gerçekleştirilen mini-çalışmalar yayımlandı bile. Bunlardan biri, çalışmada yer alan annelerden kısırlık tedavisi almış olanları, bir diğeri de çocuk bakımı üzerine.

Profesör Neville Butler’ın yaşamının 50 yılını verdiği süremleri çalışmalar ilk kez başlatıldığında pek çok eleştiriye maruz kaldı. Araştırmanın uzun süre devam ettirilmesinin zorluğu, hem ödenek, hem de katılımcılarla bağlantıyı sürdürmenin güçlüğü zaman kaynaklanıyor. Butler, çabaları sayesinde büyük ölçüde bu sorunların üstesinden gelmeyi başardı. Siyasi çevrelerin ilgisini çekerek alınan kararlarda çalışma sonuçlarının gözetilmesini başardı. Bunların yanı sıra, ilk başlarda çalışmadan elde edilen sonuçlar da kuşkucu araştırmacıların eleştirilerine uğradı. Süremleri çalışmaların tasarımı ve sürdürülmesine ilişkin önüne geçilmesi gereken pek çok sorun olsa da, Butler’ın 50’lerde başlattığı çalışmalar bugünün araştırmacılarını zaman yolculuğuna çıkarıyor. Yeni ve çok çeşitli süremleri araştırmalar, yaşadığımız toplumda zamanla ne tür değişimlerin (toplumsal ve sağlık bakımından) yer aldığını gözlemeye yardımcı olacak.

Önümüzdeki aylarda Londra’da International Center for Child Studies adlı kuruluş Butler’ı anmak üzere etkinlikler düzenleyecek.